

IFRS 9 en de winstbelasting bij banken

Ton Daniels

SAMENVATTING De invoering van IFRS 9 per 1 januari 2018 leidt tot een hernieuwde beoordeling van de afspraken die de belastingdienst maakt over de toepassing van IFRS-waarderingen voor financiële instrumenten bij de bepaling van de fiscale jaarwinst van banken. Dit artikel inventariseert de bestaande afspraken en gaat in op de gevolgen van IFRS 9 voor de winstbelasting van Nederlandse banken en de invloed van belastinglatenties op het kernkapitaal van de bank.

RELEVANTIE VOOR DE PRAKTIJK Daar waar de fiscale waarderingen van financiële instrumenten afwijken van de IFRS-waardering ontstaan er actieve en passieve belastinglatenties. Belastinglatenties hebben een significante invloed op het kernkapitaal van de bank. Dit artikel geeft relevante aanknopingspunten voor de controle van de belastinglatenties bij banken die samenhangen met de IFRS-waardering van financiële instrumenten en wijst op de negatieve invloed van de 250%-risicoweging van actieve belastinglatenties onder de EU capital requirements regulation.

1 Inleiding

IFRS 9 treedt met ingang van 1 januari 2018 in werking.¹ Deze standaard geeft regels voor de waardering van financiële activa en passiva in de commerciële jaarrekening van banken. De standaard wordt – net als zijn voorganger – gekenmerkt door een hoge mate van complexiteit.² De International Accounting Standards Board (IASB) omschrijft als grootste wijziging ten opzichte van het verleden de nieuwe regels voor de afwaardering (*impairment*) van financiële instrumenten (*loan loss provisioning*). Deze nieuwe regels worden ingevoerd om banken in staat te stellen bij de waardering van financiële instrumenten rekening te houden met een verslechtering van de kredietwaardigheid van de debiteur. Dat gebeurt door de introductie van het begrip ‘*expected credit loss*’ bij de waardering van de voorziening voor dubieuze debiteuren. De huidige standaard hanteert het concept van ‘*incurred credit loss*’ en kent een verbod om rekening te houden met toekomstige gebeurtenissen bij de vaststelling van de voorziening voor dubieuze debiteuren. “*Losses expected as a result of future events, no matter how likely, are not recognized*”.³ De reden voor aanpassing van de regels voor *impairment* is door de IASB als volgt omschreven: “*In fact, one of the greatest concerns voiced by investors and regulators in the midst of the global financial crisis was the delayed recogni-*

tion of credit losses in reported financial information. Many believe that delayed recognition was a function of current accounting standards that require the identification of a loss event before a charge to income can be recognised. Our proposals eliminate this recognition threshold—expected credit losses are always recognised and updated for changes in credit loss expectations” (Finnegan, 2013).

Het gaat derhalve om een waardering die gedurende de looptijd dat het financiële instrument wordt gehouden, rekening houdt met een verwachte verslechtering van de kredietwaardigheid van de debiteur. De verwachting is dat dit tot een eerdere *impairment* leidt dan een *impairment* die gebaseerd is op het beginsel van de ‘*incurred credit loss*’.

In de kern komt het er dus op neer dat de verwachtingen met betrekking tot toekomstige kredietverliezen een rol spelen bij de waardering van financiële instrumenten.

De overgang naar *expected credit loss* is bedoeld om te voorkomen dat banken in hun financiële rapportages op vertraagde wijze rekening houden met de verslechtering van de kredietwaardigheid van hun debiteuren. De verwachting is dan ook dat met de invoering van IFRS 9 de banken een substantiële afwaardering op hun kredietportefeuille zullen laten zien uit hoofde van deze toekomstige verwachte kredietverliezen.

De vraag komt dan ook op in hoeverre deze standaard invloed heeft op de door banken af te dragen winstbelasting en op welke wijze de belastingdienst de door banken vanaf 2018 gerapporteerde winst in de heffing van vennootschapsbelasting gaat betrekken.

Zo heeft de Engelse belastingdienst aangegeven dat de eenmalige afwaardering uit hoofde van de invoering van IFRS 9 per 2018 niet onmiddellijk ten laste van de Engelse fiscale winst kan worden gebracht. Deze afwaardering moet worden uitgesmeerd over een periode van 10 jaar om te voorkomen dat de opbrengst vennootschapsbelasting over 2018 te negatief zou worden beïnvloed door de invoering van IFRS 9.

Daarnaast is er de impact van de belastingpositie op de kapitaalratio van de bank. Actieve belastinglatenties komen geheel of gedeeltelijk in aftrek op het kernkapitaal van de bank en, voor zover actieve belastingla-

tenties uit hoofde van tijdelijke verschillen niet in aftrek komen op het kernkapitaal, hebben ze een risicoweging van 250%.⁴ Voor de Engelse banken betekent dit dat de actieve belastinglatentie die samenhangt met de afwaarderingsreserve uit hoofde van de invoering van IFRS 9 een risicoweging krijgt van 250%.

2 Goed koopmansgebruik en de 'IFRS-afpraak'

In Nederland hanteert de wetgever sinds 1950 voor de fiscale jaarwinstbepaling het begrip 'goed koopmansgebruik'. Dat begrip is over de jaren nader ingevuld door de Hoge Raad in meer dan 300 arresten over specifieke individuele geschillen tussen de belastingdienst en de belastingplichtige onderneming. De hoofdregel zoals die door de Hoge Raad⁵ is geformuleerd luidt dat er voor de bepaling van de fiscale jaarwinst kan worden aangesloten bij de bedrijfseconomie tenzij er strijd is met een expliciete bepaling in de belastingwet of met een beginsel dat ten grondslag ligt aan de belastingwet. Indien we aannemen dat de waardering van financiële instrumenten volgens de regels van IFRS een waardering is volgens de bedrijfseconomie, dan kan een bank er voor kiezen om de IFRS-waarderingen tot uitgangspunt te nemen bij de bepaling van de fiscale jaarwinst. Op die waarderingen moeten c.q. mogen dan eventueel correcties worden toegepast indien die waarderingen in strijd zijn met een bepaling uit de belastingwet of een beginsel van goed koopmansgebruik.⁶

Op basis van deze uitgangspunten wil de belastingdienst met financiële instellingen een vaststellingsovereenkomst sluiten waarin wordt vastgelegd dat voor de fiscale waardering van financiële instrumenten, de waardering op basis van IFRS als uitgangspunt wordt genomen. Er worden dan aanpassingen gemaakt voor die IFRS-waarderingen die in strijd zijn met een bepaling uit de belastingwet of een beginsel van goedkoopmansgebruik. Een belangrijk voordeel van deze afspraak is dat de controle door de belastingdienst van de belastingaangifte van de financiële instelling daarmee aanzienlijk wordt vereenvoudigd. In wezen is de controle van de jaarrekening door de externe accountant dan van groot belang voor de bepaling van de fiscale jaarwinst. De meeste IFRS-afspraken met financiële instellingen hebben een looptijd tot en met 2017 en zullen dus worden aangepast mede op basis van de vraag of de beginselen van IFRS 9 voor de fiscale jaarwinstbepaling vanaf 2018 kunnen worden gevolgd.

De centrale bouwstenen van goed koopmansgebruik die relevant zijn bij een vergelijking met IFRS 9 in de context van de waardering van financiële instrumenten zijn:

- a. het voorzichtigheidsbeginsel staat toe dat voor de fiscale winstbepaling, niet-gerealiseerde waardeinstijgingen op een financieel instrument niet in aan-

merking worden genomen; daar waar IFRS die waardeinstijgingen vanwege een fair value-waardering wel in aanmerking neemt ontstaat er een passieve belastinglatentie;

- b. het voorzichtigheidsbeginsel staat toe dat nog niet gerealiseerde verliezen wel in aanmerking worden genomen op het moment waarop zij ontstaan;
- c. het realiteitsbeginsel, in combinatie met het leerstuk van de samenhangende waardering, verzet zich ertegen om een verlies op een financieel instrument in aanmerking te nemen voor zover dat verlies wordt gecompenseerd met een samenhangende waardeinstijging van een ander financieel instrument.

Het beginsel onder c. is enigszins vergelijkbaar met het IFRS-concept van hedge accounting. Het leerstuk van de samenhangende waardering is door de Hoge Raad uitgewerkt in een viertal arresten⁷ op basis waarvan de belastingdienst de stelling kan innemen dat financiële instrumenten gezamenlijk moeten worden gewaardeerd indien er sprake is van een directe samenhang in het waardeverloop van die instrumenten en ook in geval er sprake is van een zeer effectieve hedge. Het beginsel van de samenhangende waardering leidt er dan toe dat fiscale verliesneming op financiële instrumenten niet is toegestaan voor zover er een daarmee samenhangende waardeinstijging is bij andere financiële instrumenten. Het essentiële verschil tussen het fiscale concept van de samenhangende waardering en IFRS hedge accounting is dat de fiscale samenhangende waardering verplicht is en de asymmetrie doorbreekt op het terrein van (nog niet) gerealiseerde koerswinsten en -verliezen, terwijl IFRS hedge accounting vrijwillig is en gericht is op een consistente allocatie van waarderingsverschillen aan de winst-en-verliesrekening of aan het eigen vermogen. Voor de fiscale jaarwinst maakt het immers niet uit of een waardemutatie aan de winst-en-verliesrekening of aan het eigen vermogen wordt toegerekend; beide situaties leiden – door middel van de fiscale vermogensvergelijking – tot dezelfde fiscale winst.

3 De IFRS-afpraak nader bekeken.

Op basis van deze drie bouwstenen hebben de bestaande IFRS-afspraken een vast stramien. De waardering tegen geamortiseerde kostprijs die IFRS hanteert voor *loans and receivables* (bijvoorbeeld onderhandse vooreringen) en voor *held to maturity investments* (bijvoorbeeld obligaties met een vaste rente) wordt fiscaal gevolgd. De IFRS-waardering tegen fair value van *held for trading assets* wordt fiscaal gevolgd als ook bij toepassing van de fair value-optie. Voor de zogenaamde *available for sale investments* wordt de IFRS-waardering tegen fair value gecorrigeerd op basis van het voorzichtigheidsbeginsel. Ten slotte wordt hedge accounting, door fiscalisten omschreven als samenhangende waardering van ba-

lanspost en derivaat, fiscaal gevolgd met uitzondering van de IFRS-waardering van *cash flow hedges*.

Een belangrijk gevolg van de IFRS-afspraken is dat niet alleen de fiscale waardering van financiële instrumenten volgens IFRS gebeurt maar dat ook de daaraan ten grondslag liggende classificatie van de financiële instrumenten op basis van IFRS gebeurt. Ook wijzigingen in die classificatie worden dan fiscaal gevolgd.

3.1 De waardering van vorderingen en obligaties op Amortised Cost: Loans and receivables en HTM Investments

In de IFRS-jaarrekening van een bank worden de door de bank verstrekte kredieten en de door de bank aangehouden obligaties die zijn geclassificeerd als Held To Maturity (HTM) gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Onder IFRS 9 zal dat niet anders zijn, zij het dat IFRS 9 een andere terminologie gebruikt. Een van de discutabele elementen van IFRS 39 was de zeer ingewikkelde classificatiemethode voor financiële instrumenten en de daarbij behorende waarderingsregel. Zo kan een obligatieportefeuille onder IFRS 39 worden geclassificeerd als Held To Maturity, Available for Sale, Held for Trading en Fair Value Option. Daarnaast kunnen wijzigingen in de classificatie tot arbitraire presentaties van de resultaten van de bank leiden. Teneinde deze complexiteit van de classificatie van financiële instrumenten te elimineren, streeft IFRS 9 naar een vereenvoudigde classificatie die nu aanknoopt bij de methode van waardering. Een financieel instrument kan onder IFRS gewaardeerd worden op basis van twee methoden:

- Amortised cost;
- Fair value.

De waardering op amorised cost is slechts voorbehouden aan financiële instrumenten waarbij de kasstroom louter uit rente en aflossing van de hoofdsom bestaat en die worden aangehouden met het oog op die kasstroom. Anders gezegd: onder IFRS 9 worden alle financiële instrumenten gewaardeerd tegen fair value met uitzondering van de obligaties die worden gehouden tot aflossingsdatum, en de leningen die de bank verstrekt aan haar klanten.

De Europese Capital Requirements Directive (European Commission, 2013) kent de zogenaamde Liquidity Coverage Ratio die vereist dat een bank een bepaalde hoeveelheid zogenaamde High-Quality Liquid Assets ('HQLA') aanhoudt ten einde over voldoende liquide middelen te beschikken in tijden van kortdurende stress.⁸ Deze HQLA kunnen in tijden van stress snel worden omgezet in liquide middelen opdat de bank aan depositohouders hun geld kan teruggeven. De vraag is of deze HQLA onder IFRS 9 nu op fair value of op geamortiseerde kostprijs moeten worden gewaardeerd. De IASB laat in haar toelichting op IFRS 9 ruim-

te om de 'ijzeren voorraad' aan HQLA-obligaties te waarderen tegen geamortiseerde kostprijs.⁹

Uit het arrest van de Hoge Raad van 10 juni 1970, BNB 1970/177 wordt afgeleid dat een fiscale waardering van obligaties op lagere beurskoers niet is toegestaan indien die obligaties bestemd zijn om te worden aangehouden tot aflossing. In dat opzicht is de systematiek van de IFRS-afspraken in overeenstemming met goed koopmansgebruik.

Een tweede kwestie is de vraag of een waardering tegen geamortiseerde kostprijs fiscaal is toegestaan c.q. verplicht is als die waardering daarmee uitkomt boven de kostprijs. Dan leidt de waardering immers tot het in aanmerking nemen van een nog niet gerealiseerde economische rentebate. Zo'n situatie kan zich voordoen bij de aankoop van obligaties beneden pari. In een businessmodel waarbij de obligaties bedoeld zijn om te worden aangehouden tot aflossing lijkt een waardering op geamortiseerde kostprijs niet in strijd met goed koopmansgebruik. Nielke (2015) acht waardering op geamortiseerde kostprijs in zo'n situatie zelfs verplicht.

3.2 De waardering van financiële instrumenten op fair value

Een waardering van de overige financiële instrumenten beneden kostprijs op lagere beurskoers is niet strijdig met goed koopmansgebruik. Naar mijn mening is een waardering op beurskoers ook toegestaan – maar niet verplicht – indien die waardering uitkomt boven kostprijs.¹⁰ Ook de belastingdienst geeft aan – in de context van de fiscale winstbepaling bij de fiscale beleggingsinstelling – dat waardering tegen beurskoers in overeenstemming is met goed koopmansgebruik als het gaat om effecten die ter belegging worden aangehouden.

De hoofdregel van de IFRS-afspraken om bij de waardering derivaten en andere financiële instrumenten fiscaal de IFRS-waardering tegen fair value te volgen, maakt inbreuk op het beginsel dat fiscale winstneming op nog niet gerealiseerde waardeveranderingen mag worden uitgesteld. In die zin doet de financiële instelling dan ook een concessie als zij een IFRS-afspraken afsluit met de belastingdienst. De IFRS-afspraken voorziet alleen met betrekking tot de instrumenten die geclassificeerd zijn als Available for Sale (AFS), in een toepassing van de asymmetrie. Per saldo nog niet gerealiseerde waardeveranderingen op de AFS-portefeuille worden geëlimineerd uit de fiscale jaarwinst terwijl waardedalingen wel al in aanmerking worden genomen (zij het op gesaldeerde basis per soort financieel instrument).

Een ander gevolg van de IFRS-afspraken is dat waardeveranderingen op derivaten zoals rente-swaps in aanmerking

worden genomen bij de bepaling van de fiscale jaarwinst, tenzij die rente-swaps onderdeel zijn van een cash flow hedge.¹¹

3.3 Hedge accounting

Het doel van hedge accounting onder IFRS 9 is het geven van inzicht in het effect van het risicomanagement van de bank op haar resultaten. De toepassing van hedge accounting is vrijwillig en kan per financieel instrument worden toegepast. Wel moet er sprake zijn van hedge effectiveness: dat wil zeggen dat de waarde van het derivaat en het afgedekte item in tegengestelde richting bewegen bij een verandering van het afgedekte risico. Zoals eerder opgemerkt gaat het bij IFRS hedge accounting vooral om een consistente toedeling van winsten en verliezen aan de winst-en-verliesrekening en eigen vermogen.

IFRS 9 erkent drie typen hedges:

- Fair value hedge;
- Cash flow hedge;
- Net investment hedge.¹²

Fair value hedges

Bij de fair value hedge worden zowel de waardeverandering van het derivaat als de waardeverandering van het onderliggende item verantwoord in de winst-en-verliesrekening van de bank of in het eigen vermogen. De fiscale beslissingen van de Hoge Raad over samenhangende waardering zien op de problematiek van de fair value hedging. De IFRS-afspraken is gebaseerd op het uitgangspunt dat als er sprake is van een hedgerelatie onder IFRS, er tevens sprake is van de verplichting tot samenhangende waardering bij de bepaling van de fiscale jaarwinst. Dat uitgangspunt lijkt mij juist. Het omgekeerde is evenwel niet waar. De criteria die de Hoge Raad toepast om te komen tot verplicht samenhangende waardering zijn over het algemeen sneller vervuld dan de criteria die IFRS 9 hanteert voor de toepassing van hedge accounting; nog los van het feit dat hedge accounting onder IFRS op vrijwillige basis kan worden toegepast. Met de IFRS-afspraken lijkt de belastingdienst dan ook de concessie te doen om af te zien van verplicht samenhangende waardering buiten de gevallen die onderdeel zijn van hedge accounting onder IFRS.

Cash flow hedges

Cash flow hedges zijn nog niet voorgelegd aan het oordeel van de Hoge Raad. Bij de cash flow hedge¹³ schrijft IFRS voor om de waardemutatatie van het derivaat dat dient ter afdekking van het risico, te boeken in de cash flow hedgereserve als onderdeel van het eigen vermogen. De IFRS-afspraken schrijft voor dat als die waardemutatatie een verlies is, dat verlies niet ten laste komt van de jaarwinst en omgekeerd, als het een winst is, die

winst mag worden uitgesteld. Zo zal een afwaardering van een renteswap die onderdeel is van een cash flow hedge, leiden tot een boeking in de cash flow hedgereserve in Other Comprehensive Income (OCI) en tevens tot een actieve belastinglatentie – die dan tevens in OCI moet worden geboekt.

De IFRS-afspraken leidt er derhalve toe dat ongerealiseerde waardedalingen uit hoofde van cash flow hedges niet leiden tot een verlaging van de fiscale jaarwinst en dus tot een actieve belastinglatentie in de IFRS-jaarrekening van de bank. De verklaring hiervoor is dat in de visie van de belastingdienst goed koopmansgebruik niet toelaat om een verlies op een rentederivaat te nemen als dat verlies wordt gecompenseerd door de toekomstige rentewinst op de onderliggende vordering.

4 Impairment – expected credit loss en goed koopmansgebruik

Voor vorderingen schrijft IFRS 9 een impairment voor op basis van expected credit loss. Het concept van expected credit loss gaat uit van verwachtingen van de bank over de toekomstige kredietverliezen. Die verwachtingen tracht IFRS 9 te objectiveren met behulp van een niet-limitatieve lijst met 16 omstandigheden die in aanmerking kunnen worden genomen bij de vaststelling dat de verwachting rond kredietverliezen moet worden aangepast. Factoren die worden genoemd zijn onder meer:

- wijzigingen in het interne pricing model c.q. de credit spread voor bepaalde categorieën leningen;
- strengere eisen voor onderpand en zekerheden voor soortgelijke leningen;
- wijzigingen in de credit default swap-tarieven op schulden van de debiteur;
- fair value van een lening die gedurende langere tijd lager is dan amortised cost;
- gewijzigde ratings;
- verwachte significante toename van de werkloosheid;
- dalende omzet van de debiteur.

Al met al zal de impairment van leningen onder IFRS 9 een tamelijk grote mate van beoordeling en inschatting vergen. Ik acht het onwaarschijnlijk dat de belastingdienst in een nieuwe IFRS-afspraken, de expected credit losses van IFRS 9 zal aanvaarden als last bij de bepaling van de jaarwinst. In de basis gaat het om toepassing van de leer van de Hoge Raad over de waardering van balansposten per balansdatum en waarbij er geen rekening wordt gehouden met gebeurtenissen na balansdatum.¹⁴

Het is de vraag of de belastingdienst of het ministerie van Financiën nog met een standpunt komt over de fiscale behandeling van de eenmalige impairment uit hoofde van invoering van IFRS 9 net zoals de Engelse belastingdienst heeft gedaan.

5 De mogelijke impact van IFRS 9 op de kapitaalratio van de bank

Bijgaand gestileerd voorbeeld geeft een indruk van de negatieve invloed die IFRS 9 kan hebben op de kapitaalratio van de bank aannemende dat de extra loan loss provision uit hoofde van IFRS 9 tot een actieve belastinglatentie leidt bij de bank.

Aannames:

De bank bezit een hypotheekportefeuille van 100 miljard met een risicoweging van 35% en een loan loss provision pre-IFRS 9 van 0.4%. Onder IFRS 9 wordt de loan loss provision 0.8%.

	Pre-IFRS 9	IFRS 9
Hypotheek nominaal	100.000.000.000	100.000.000.000
Loan loss provision	<400.000.000>	<800.000.000>
Deferred Tax Asset	0	100.000.000
Nettoactiva	99.600.000.000	99.300.000.000
RWA ¹⁵ @35%	34.860.000.000	34.720.000.000 ¹⁶
RWA @ 250%	0	250.000.000 ¹⁷
Totaal RWA	34.860.000.000	34.970.000.000
Core Equity Tier 1	3.486.000.000	3.186.000.000

Het voorbeeld laat zien dat er een dubbel negatief effect is op de kapitaalratio van de bank. In de eerste plaats daalt het kernkapitaal van de bank uit hoofde van het extra verlies met per saldo 300 miljoen.¹⁸ Daarnaast nemen de risico-gewogen activa per saldo toe met 110 miljoen. Dat komt omdat de actieve belastinglatentie leidt tot een toename van de risico-gewogen activa met 250 miljoen terwijl de *expected credit loss* van 400 miljoen maar voor 35% (140 miljoen) leidt tot een afname van de risico-gewogen activa. De hoge risicoweging van actieve belastinglatenties doet hier extra pijn.

Het verbaast daarom niet dat veel partijen de ontwikkeling van de invoering van IFRS 9 met argusogen vol-

gen. Als voorbeeld is te noemen de Financial Stability Board (2015) die met haar werkgroep Enhanced Disclosure Task Force een rapport met richtlijnen heeft opgesteld. Daarnaast heeft het Basel Committee on Banking Supervision (2015) een rapport met richtlijnen voor de banken gepubliceerd en is er een rapport opgesteld door de International Auditing and Assurance Standards Board (2016) met richtlijnen voor de audit firma's die toepassing van IFRS 9 moeten controleren. De European Banking Authority heeft een impact assessment opgesteld en wijst op de noodzaak van verdere afstemming van IFRS 9 met de regels voor het prudentieel toezicht en de richtlijnen voor het managen van kredietrisico's (EBA 2016). Ook de aanpassing van IAS 12 met betrekking tot de realiseerbaarheid van actieve belastinglatenties uit hoofde van niet gerealiseerde verliezen is hier van belang (IASB, 2016).

6 Conclusies

De invoering van IFRS 9 zal leiden tot een vernieuwing van de zogenaamde IFRS-afpraak die de belastingdienst sluit met financiële instellingen. Die IFRS-afpraak legt vast wanneer de waarderingen van financiële instrumenten in de IFRS-jaarrekening niet gebruikt kunnen worden voor de bepaling van de fiscale jaarwinst. De IFRS-afpraak definieert dus in feite op welke items belastinglatenties ontstaan: de Available for Sale-instrumenten uit IAS 39 en de cash flow hedges. Met de invoering van IFRS 9 ontstaat de vraag of de belastingdienst de zogenaamde expected credit losses aanvaardt en hoe de belastingdienst de eenmalige transitie zal behandelen voor de fiscale winstbepaling. Indien we ervan uitgaan dat deze elementen van IFRS 9 zullen leiden tot nieuwe substantiële actieve belastinglatenties, dan zal dat een sterk negatief effect kunnen hebben op de kapitaalratio van de bank. ■

Prof. dr. A.H.M. (Ton) Daniels is partner bij EY Belastingadviseurs LLP, en hoogleraar Belastingrecht bij Nyenrode Business University.

Noten

¹ Zie Publicatieblad van de Europese Unie L 323/1 van 29 november 2016.

² Zie over de complexiteit van IFRS in de jaarrekening EFRAG (2014): *Getting a better framework*. Bekend is de uitspraak van Sir David Tweedie, de voormalige voorzitter van de IASB: "Those of you who have read the standard on financial instruments and understood it, have not read it properly".

³ IAS 39 paragraaf 59.

⁴ Zie artikel 36 en artikel 48 van EU Verordening 575/2013 (Europese Commissie, 2013).

⁵ Hoge Raad 8 mei 1957, BNB 1957/208.

⁶ Een klassiek beginsel van goed koopmansgebruik is de asymmetrische behandeling van niet-gerealiseerde winsten en verliezen: winstneming bij niet-gerealiseerde winsten wordt uitgesteld terwijl niet-gerealiseerde verliezen wel in aanmerking worden genomen.

⁷ Het hedgearrest van 23 januari 2004, BNB

2004/214, het optiearrest van 16 november 2007, BNB 2008/26, het cacao bonenarrest van 10 april 2009, BNB 2009/271 en het market-makerarrest van 21 maart 2014, BNB 2014/116.

Zie hierover onder meer Niekel (2010) en Bruins Slot (2014).

⁸ Zie artikel 412 van de Capital Requirements Directive.

⁹ Zie voorbeeld 4 in Annex B bij IFRS 9.

10 Zie ook Hof Amsterdam 17 juni 1987, Fiscaal Weekblad FED 1988/252.

11 Zie over renteswaps Bruins Slot en Gerrits (2015).

12 Deze blijven hier onbesproken.

13 Zo kan een bank een renteswap afsluiten

om het renterisico op een floating rate note te managen.

14 Zie onder meer Essers (2011) en de noot van Lubbers bij BNB 2014/255. Zie ook de Commissie Goed koopmansgebruik en IFRS (2015).

15 Risk Weighted Assets.

16 35% van 99.200.000.000.

17 250% van 100.000.000.

18 Een extra impairment loss van 400 miljoen dat voor 100 miljoen wordt gecompenseerd met een actieve belastinglatentie.

Literatuur

- Bank for International Settlements (BIS) (2015b). Basel Committee on Banking Supervision. Consultative document. *Guidance on accounting for expected credit losses*. Geraadpleegd op <http://www.bis.org/bcbs/pub/d311.pdf>.
- Bruins Slot, W. (2014). Gezamenlijk waarden na het jongste Marketmakerarrest. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2014/1528.
- Bruins Slot, W., & Gerrits, E.D.M. (2015). Een andere behandeling van interest rate swaps in de winstfeer. *Weekblad Fiscaal Recht* 2015/359.
- Commissie Goed koopmansgebruik en IFRS. Geschriften van de Vereniging voor Belastingwetenschap nr. 254, 2015.
- EBA (European Banking Authority) (2016). Report on the results from the EBA impact assessment of IFRS 9. Geraadpleegd op <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1360107/EBA+Report+on+impact+assessment+of+IFRS9>.
- EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) (2014). *Getting a better framework. Complexity*. EFRAG Bulletin 2014. Geraadpleegd op <http://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2FBulletin%2520Getting%2520a%2520Better%2520Framework%2520-%2520Complexity.pdf&AspxAutoDetectCookieSupport=1>.
- Essers, P.H.J. (2014). De Hoge Raad als gids en orakel bij goed koopmansgebruik. *Weekblad Fiscaal recht* 2011/1076.
- Europese Commissie (2013). Verordening (EU) Nr. 575/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012. Geraadpleegd op <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0575&from=NL>.
- European Commission (2013). Capital Requirements Directive. Geraadpleegd op http://ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.
- Financial Stability Board (2015). *Impact of expected credit loss. Approaches on bank risk disclosures*. Report of the Enhanced Disclosure Task Force. Geraadpleegd op <http://www.fsb.org/wp-content/uploads/Impact-of-expected-credit-loss-approaches-on-bank-risk-disclosures.pdf>.
- Finnegan, P. (2013). Of "Great Expectations"—Accounting for Expected Credit Losses in Financial Instruments. Geraadpleegd op <http://www.ifrs.org/Investor-resources/2013-Investor-Perspectives/Pages/Of-Great-Expectations.aspx>
- International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) (2016). *An update on the project and initial thinking on the auditing challenges arising from the adoption of expected credit loss models*. Geraadpleegd op <https://www.ifac.org/publications-resources/isa-540-revision-project-publication>.
- International Accounting Standards Board (IASB) (2016). International Financial Reporting Standards: Consolidated without early application. Londen: IFRS Foundation
- International Accounting Standards Board (IASB) (2016). *Recognition of deferred tax assets for unrealised losses*. Amendments to IAS 12. Geraadpleegd op <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Recognition-of-Deferred-Tax-Assets-for-Unrealised-Losses/Documents/Amendments-to-IAS-12-January-2016.pdf>.
- Niekel, S.F.M. (2010). Een multi-disciplinaire analyse naar aanleiding van het cacaobonenarrest. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2010/576.
- Niekel, S.F.M. (2015). Goed koopmansgebruik – Quo Vadis? De mogelijke invloed van IFRS en CCCTB op GKG., Geschrift 254 van de Vereniging voor Belastingwetenschap: 1-19, 25-29, 291-314.